




Zendbrief aen myn heer * behelzende een zagzinnig
hekelschrift op de spoorlooze misslagen van een die zig den
naem van opregten catholijk geeft**

<https://hdl.handle.net/1874/274051>

*Zendbrief aen MYN HEER ***
 behelzende een zagtzinnig Hekel-
 schrift op de spoorlooze mislagen
 van een die zig den naem van Op-
 regten Catholijk geeft.*

MYN HEER,

I.  Oewel doorgaens al wat van u
 komt, my zeer aengenaem en
 lief is, zoo heeft my egter 't ver-
 zoek van uwen laetsten brief
 maer redelijk bevallen. Gy
 wenst en begeert dat ik spoedelijkiet zoude
 opstellen tegen de misgrepen van zeker
 Blauwboekjen door een die zig den naem
 van Oprekten Catholijk geeft, en 'tzelve
 een weinig naer verdiensten zoude hekelen.
 Uw oordeel is dat hy niet al te ernstig be-
 hoort wederleid te worden, en tot zoo verre
 komen wy volkomenlijk overeen. Maer u
 dunkt dat het dienstig en nut zal wezen zij-
 ne lompe mislagen zoetelijk wat uit te la-
 chen, waer in ik twijffel of gy 't ook al wel
 getroffen hebt, en of ik mede in datzelve
 gevoelen moet treden.

II. Ik was van overlangal van gevoelen
 dat men niet beter konde doen, dan dien
 gewaenden Oprekten Catholijk met zijne
 boekjens te laten woelen en dwarsdrijven,

zoo lang tot hy 't van zelfs mogt moede worden; dat hy niet gevoeliger nog zaliger dan door deze stiltzwygendheid konde gestraft worden; en deshalven dat men zijn geschrijf in dier voege behoorde te veronagtzamen en niet meer daer opt' antwoorden dan of men 'er niet met al van gehoord had. Dit was niet alleen mijn gevoelen, maer ook het gemein oordeel van velen, die de zaak te regt schenen te vatten.

III. En waerlijk 't was wel een van de kragtigste middelen geweest om hem tot reden en goede zinnen te brengen: want zulk slag van luiden, als die genoemde Opregte Catholijk is, mag men wel vergelijken aen een zeker slag van zieken die men voor geneesmiddelen rust en stilte voorschrijft, en alle aenspraek van menschen verbied, op dat ze in stiltzwygendheid hunne verwarde zinnen wederom mogen vergaderen. Dit schein ook de regte weg te zijn om den slegten arbeid van dezen man gansch te verydelen, en hem naer behoren te straffen. d'Ondervinding heeft dit ook bekragtigd: want dewijl hy stiltzwygend veronagtzamd wierd, was zijn eerste boekjen reeds op den naesten trap geraekt om op den lijst van't Vergeetboek aengetekend te worden: 'twelk voorwaer geen kleine straf is; want men vind' er velen die liever hun-

hunner naem op den lijst der verboden boeken zouden horen lezen, dan in het duister boek der Vergetinge te worden ingeschreven.

I V. 't Is waer dat ook sommigen van oordeel geweest zijn dat men hem eindelijk 'teen of 'rander Geschrift behoorde tegen te stellen, gelijk dan ook geschied is: door wie of waer weet ik niet dan alleen by giffinge. Edog in plaets van hem door dit middel te bedaren, wierd zijn moed hier door zoo heftelijk ontsteken, dat hy na eenigemaenden arbeids by zijn eerste hooggeleerd boek nog eentweede van geen mindere geleerdheid en kragt heeft in 't licht gegeven. En dit is het lief stuk werks waer over gy verzoekt dat wy onze hekeleens zouden laten gaen.

V. Ik ben verblijd, Mijn Heer, dat ons oordeel immers zoo verre cons is, dat hy niet met al te grooten ernst dient beantwoord te worden: dan gelijk ik zeide, ik twijfel of ook een zoete hekeling, gelijk gy meint, hem wel nut zal wesen. 't Is zeer bezwaerlijk aen menschen van zoodanige ziekte de geneesmiddelen zoo van pas voor te schrijven, datz'er in plaets van beter niet arger door worden. Ernstige antwoorden zijn hen gansch ondienstig, want hier door beelden zy zig in datz'al vry wat wonders gezeid hebben: inbeelding die ten hoog-

hoogsten schadelijk is, en niet strekken kan dan om de quael der ydele laetdunkendheid te voeden. Belacht men hunne misgrepen een weinig te levendig, 't is wederom geen deeg: zy schreeuwen eveneens als imand die men op zijn zeer raekt, en die de hand van zijn geneefmeester niet en kan verdragen. Zoo dat ik by mijn eerste gevoelen blijve: de stilzwijgende veronagtzaming was het beste middel geweest om dien Opregten Catholijk van zijne ontsteltenis te genezen.

VI. Dan egter ik zal my nu naer uwen raed en goedyinden voegen: strekt het niet tot zijne verbetering, 't zal immers zeaen anderen, die met d'afzienlijke mislagen van zijne boeckjens zoo zeer niet ingenomen zijn, tot vermaek en stigting diencn. En wel voor eerst dan dunkt my dat wy hier de gedagten van mijn Heer Sinnig zal: geh: moeten volgen. Die kloeke straffer der Ruime Leeraers pleeg te zeggen, sprekende van den genen, die 't eerste boekjen van onzen Opregten Catholijk heeft goedgekeurd: *Die M..... zal d'eere niet hebben dat zijn naem in mijne Schriften oit genoemd zal worden.*

VII. Wy zullen dan den naem van dezen Discipel, die zijnen Keurmeester in 't schrijven poogt na te volgen, in dit Geschrift ook niet noemen, en dat om hem den moet wat te doen zakken, en zijne

ne ydelheid een weinig te dempen: want hy heeft zijnen naem zoo lief, en draeght zoogroote zorg dat men hem dog niet en zoude vergeten, dat hy niet te vrede zijnde den zelve in zijn groot boek van anderhalf blad voor aen geteld te hebben, zig daerenboven in 't einde nog eens met naem en toenaem laet noemen. Vreemde ydelheid! Men verzwijge hem hier dan t' eenemaal: dit is de regte straf voor zoodanigemensch. Nu evenwel hy moet een naem hebben. De naem van Opregten Catholijk dien hy zig aenmatig, voegt hem niet. My gedenkt dat gy hem onlangs den Verdoolden, ik den Slorrigen Catholijk noemde: maer om den man niet verstoord te maken, mogen wy hem hier wat zagter met den naem van Onbedagten Catholijk betekenen; en dit vertrouwt ik ook dat elkeen zal goedkeuren. 't Is waer dat zijne groove mislagen wel een scherper naem zouden verdienen: dog wy willen de zagt-zinnigheid in alle manieren oefnen, of dit mogelijk een middel was om hem tot kennisse der zelve te brengen, en alzoo een waerlijk en in alles Opregten Catholijk van hem te maken.

VIII. De misgrepen van dezen Onbedagten Catholijk vertoonen zig van alle kanten, ja men vind in zijn geheele boekjen byna niet anders dan een Samenschaakeling van valsche slagen. Tweemaal

noemt hy zig zelve met naem en toenaem, gelijk ik aenstonds opmerkte, en dat in een boekjen van zoo weinige blaedjens. Een Voorreden was niet genoeg voor zoo gewichtig een Werk, daer moest ook nog een Nareden bykomen. Wat zijnen Stijl belangt, hy heeft zoo eenige woorden en spreuken die hier en daer uit de Schriften dergenen welke hy Jansenisten noemt, ontleend zijn: maer tot zijn ongeluk, hy heeft de kennis niet om die fraigheden van pas te gebruiken en elk op zijne plaets te brengen. Zoo gy ze by de rest van zijn geschrift vergelijkt, 'tis even of imand zijnen slegten rok met eenige strikken en Fluwelelappen hier en daer zonder onderscheid ging behangen: Zoodanig een meinende zig op te pronken, maekt zig belachelijk en verwekt alle die hem nazien, om hem met vingeren te wijzen.

IX. Rakende den inhoud van zijn boekjen, sommigen zeggen dat zy verwonderd zijn, hoe hy 't zelve zoo gezwind in 't licht heeft kunnen geven. Wel hoe, zeggen ze, een man die een geheele Gemeente te bedienen heeft, ja die zijne zorg ook over de gemeente zijner geburen uitsprekt, en daer by nog eenige wekelijksche marktdagen heeft waerte nemen, zoo geleerd een Werk van meer dan een geheel blad groot, en dat binnen den tijd van een maend of twee, op te stellen: zeker dat
ver

vereifcht wel een onvermoeiden arbeid, of immers een vliegend verstand met een geleerdheid die wat meer als gemein is. Endog men weet wel dat z'er mee lachen: want als zy'er voor of na ernstig van spreken, zeggen ze dat hy zoo hier of daeriet weet uit te schrijven, en dan tot die slegte samenraping eenige van zijne eigen droomen onbedagtelijk by te voegen: en dat hen als zy zijn boekien lazen, gestadig deze rijmen uit den *Lessenaar* van *Monfieur Despreaux* in gedagten quamen:

..... * *Ohooggeleerden man,*

Die't Werk van Baunius heeft twintigmael doorbladerd,

All't merg uit Abelly en Rakonis verzaderd:

Ja die à Kempis Stijl verstaen en lezen kan!

X. Nu hoe gering een oordeel die Heeren ook van zijne bequaemheid mogen hebben, hy is zoo voldaan van zijne boekjens, en heeft zoo groot vernoegen in zig zelve, dat hy zig, och arm, laet voorstaen dat'er geen stoffe te vinden was om de zelve te wederleggen. Want de goede man kan niet begrijpen dat zijne dolingen zoo grof en tastelijk zijn, dat men zig met reden

* *Alain ce savant homme*

Qui de Bauny vint fois à lu toute la Somme,

Qui possède Abely. qui sait tout Raconis,

Et même entend, dit-on, le Latin d'à Kempis,

Monfr. Despreaux dans son Lutrin.

reden heeft kunnen inbeelden, dat zijne kraem by d'opregte en verstandige Catholijken geen trek zoude hebben, nog ingang vinden; maer dat zy noodzakelijk eerlang van zelfs in kleinagting moest vallen; en dat die reden is die dede oordeelen dat zy geen antwoord waerdig was. Hy meint dog dat hy de papegay heeft afgeschoten. 't Is dan tijd dat men hem hier eenige van die misgrepen doe gevoelen.

XI. Zijn laerste boekjen heeft maer XI. punten, edog 't getal der mislagen is 'er vry wat grooter in. d'Eerste van de genen die ik ga aentekenen, is in het eerste punkt, daer d'Onbedagte Catholijk al ten eersten buiten 't spoor dwaelt, en is zoo grof en handtastelijk, dat men zig nauwliks zoude kunnen inbeelden dat iet zulks in de hersenen van een redelijk mensch konde vallen, 't en ware men 't zelf met eigen oogen gelezen had. Hy zeit stoutelijk uit, dat ook *de godloozen die in hunne godloosheit volharden en sterven, in de magt des doods niet gebleven zijn.* Maer 't gene gantsch vreemd en gekkelyk is, hy houd staende dat die godloozen in der daed onder de magt des doods geweest, en nog *onder die magt zyn:* en egter wilt hy dat ze onder de magt des doods niet gebleven zijn. Zy zijn 'er onder geweest, en zy zijn 'er nog onder: nogtans zijn z'er niet onder gebleven: raed wat is dat. 't Is even zoo veel of ik zeide: De Grieken zijn onder de magt der Turken geweest,

en zy zijn 'er nog onder: maer evenwel zy zijn 'er niet onder gebleven. Zoo maekt men zig belachelijk als men zijne dolingen zoo lief heeft, dat men liever de grootste ongerymheden wil voor den dag brengen, dan zijnen misflag belijden en verbeteren. Is dit nu dan de regte manniert, om de Jansenisten *vreemde Philosophen* te noemen?

XII. Dog laet eens zien hoe hy zig wringt en draeit om uit dezen strik te worstelen. Hy geeft als of hy zig tot instelder van een nieuwe tael wilde aenregten, geheel nieuwe en vreemde betekeningen aen de woorden, die tot nog toe by geen menschen in 't gebruik waren, en deshalven niet wonder indien ze by niemand verstaen worden. Want wat meint gy dat deze woorden: *Niemand is in de magt des doods gebleven*, betekenen? Gy zult antwoorden: In de magt des doods blijven, is blijven in den staet van zonde, in den staet van onregtvaerdigheid, in den staet van verdoemenis, 't is blijven onder 't getal der genen van dewelke d' Apostel Paulus 2. Tim. 2. 26. spreekt, *die de duivel naar zinnen wilgevangen houd*. Alle die in den staet van zonde, van onregtvaerdigheid, van verdoemenis blijven, dat is, alle godloozen zoo lang zy in de godloosheid volharden, blijven in de magt des doods. Immers zoo verstond het de H. Apostel Petrus 2. Pet. 2. 19. *Van wien inand overwonnen is, diens slaef is hy*. En Christus zelf Joan. 8. 34. *Al die de zonde doet, is een slaef*.

slaef van de zonde: en zoo lang hy de zonde blijft doen, blijft hy ook een slaef, dat is in de magt der zelve, en vervolgens in de magt des doods. Zoo verstaen 't ook alle menschen die reden gebruiken. Zoo dat by hen, Niemand is in de magt des doods gebleven, zoude te zeggen zijn, Niemand is in de zonde gebleven; maer alle menschen, zelf ook de godloozen, zyn geregtvaardigd: want alle menschen blijven slaven der zonde en in de magt des doods, zoo lang tot zy geregtvaardigd worden: Indien dan niemand in de magt des doods gebleven is, zoo zijn alle menschen, ook zelfs de godloozen, geregtvaardigd: 't welk hoe dwaes het zoude zijn te zeggen, gaept gelijk een oven.

XIII. Maer hoe dit is of niet, onze Onbedagte Catholijk wilt egter 't kost wat het kost zijne doling staende houden. Liever te zeggen dat wit zwart is, dan een woord te herroepen, of een stroobreed te rug te wijken. Hy heeft dan geen ander uitvlugt weten te vinden, dan de berekening der woorden naer zijn goe iduncken te veranderen. Als hy zeit: *Niemand is in de magt des doods gebleven*, dat moet niet meer verstaen worden gelijk het pleeg, en gelijk wy nu gez. id hebben dat het ook nog by alle redelijke menschen verstaen wora: maer 't wilt alleen zeggen, dat nu niemand noodzakelijk moet verloren gaen. 't Is of men zeide: *Niemand is 'er gevangen gebleven, maer alle de gevangenen zijn*

zijn verloft. Wel hoe dat, zy zitten immers 't meeste deel nog in de gevangenis? 't Geeft niet, zy zitten 'er niet noodzakelyk, maer kunnen 'er uit ontflygen worden, en daerom behaegt het my te zeggen, dat 'er niemand van hen, al zitten ze nog zoo vast geboeid, gevangen gebleven is. Dit is eigenlyk de tael en redenkaveling van dezen vreemden Philofoof: Ja hy verpligt alle Christenen uit de volheid zijner magt deze droomen te geloven, willen zy onder 't getal zijner opregte Catholijken gerekent worden. En dit vonnis lijdgeen regenspraek, want hy heeft het aldus niet *ex Tripode*, maer *ex Cacabo* uitgesproken. Dan wy zullen ons aen zijne nieuwe besluiten gansch niet bindē, maer 'toud gevoelen houden, en ook d'oude tael spreken. Wy zullen met Christus en d'Apostelen zeggen en geloven, dat alle die in de zonde volharden, slaven der zonde en onder de magt des doods blyven, tot dat ze door de Genade van Jesus in der daed bekeerd, geregtvaerdigd, geheiligd en verloft worden. *Als de Zoon u zal verloft hebben, dan en niet eer zult gy waerlyk vry zijn.* Joan. 8. 36.

XIV. d' Onbedagre Catholijk gaet voort, en na dat hy d'oude grollen der bewuste verworpene Leerstukken al wederom naer gewoonte had opgehaeld, houd hy nog hardnekkelyk staende: Dat Christus gestorven is, niet op dat de genen voor wie hy zoude sterven, zekerlyk zalig zouden wezen, maer op dat zy zalig zouden kunnen worden. 't Gene niet alleen tegen

gen 't Evangelie, den Apostel Paulus, Augustinus en alle voorstanders der genadige Verkiezinge en der daedwerkende Genade frydig is; maer ook zelfs tegen het gene alle Jesuiten naer 't bevel en besluit van hunnen Oversten den E. P. Claudius Aquaviva gehouden zijn te leren. Want volgens dezer alleenparig gevoelen heeft de Heer Iesus Christus, die voor alle gestorven is, zijne dood in dier voege voor zijne Uitverkorenen aen den hemelschen Vader opgedragen, dat zy uit kragt der zelve niet alleen zouden kunnen, maer met der daed zouden zalig worden, dat is, zoodanige genade zouden ontvangen, waer door zy zekerlijk en onmisselijk tot het bezit der eeuwige zaligheid zouden komen. Ik zeg dat dit ook 't gevoelen en de leere der geheele Societet moet zijn, indien zy aen't besluit van haren Oversten wilt gehoorzamen. Zoo dat d' Onbedagte Catholijk met zijne boekjens ook by hen niet veel gaegt kan worden.

XV. Zoo men hier met imand anders te doen had, 't zoude niet zwaer vallen hem nog verder met eenige ernstige en nypende redenkavelingen in verlegendheid te stellen als by voorbeeld met deze bewysreden: De volharding ten einde toe is een vrugt van de dood van Christus, en zy word ons niet anders gegeven dan om dat ze Christus door zijn sterven voor ons verdiend heeft: Nu alle die de gaef der volhardinge van God ontvangen,
kun-

kunnen niet alleen volharden, maer zy volharden zekerlijk en met de daed, en worden alle zalig: Zoo is dan CHRISTUS voor de genen voor wie hy die gave verdiend en bereid heeft, en die dezelve uit kragt van zijne dood waerlijk ontvangen, niet alleen zoo gestorven dat zy zouden kunnen, maer zoo dat zy ook zekerlijk zouden zalig worden. Maer 't is reeds al te veel redenen gebruikt tegen een die byna niet dan redenlooze dingen voor den dag brengt, gelijk wy nu al voord gaen be-merken.

XVI. d' Onbedagte Catholijk gaet ook den Filosoof speelen, en maekt de Janseniiten voor vreemde Filosofen uit, om dat zy, zeit hy, zig aan de *Termen* niet en binden: maer helaes hy spreekt van dingen die hy niet wel verstaet, en 't schijnt wel dat hy nog niet en weet wat men in de Philosophie gewoon is *Termen* te noemen. Want de Filosofen wecten dat men in een Redenkaveling de woorden wel kan veranderen, en nogtans de zelve *Termen* behouden, als maer die verscheide woorden eene en de zelve betekening hebben: gelijk men ook van den anderen kant de *Termen* wel kan veranderen, hoewel men dezelve woorden, dog in een verscheiden zin, blijft gebruiken: 't gene beide indien 't hier pas gaf, in ontallijke exempelen konde yertoond worden. Jast is

dikmaels maer een kinderlijke en ontijdige bestiptheid der leerlingen zig zoo slafelijk aen de woorden der *Termen* te binden. De meesters gebruiken hier wat meerdere vryheid in. En dit is mogelijk de reden waerom die vreemde Philosophen van Jansenisten die onnutte bestiptheid zoo naukeurig niet be-
trachten, en wat meerder zwier en vryheid aen hunne tael vergunnen.

XVII. Maer om hier niet te verre te lo-
pen, d' Onbedagte Catholijk heeft zig in de
Philosofie zoo diep verward, dat hy zijne
Theologie vergeten heeft. 't Schijnt dat hy
om 't verschil tusschen zijne *Termen* uit te vin-
den, de zinnen zoo vermoeid, en zijne we-
tenschap en geheugenis zoo zeer heeft uitge-
put, dat hy geen onderscheid tusschen den
verscheiden wil van God heeft weeten te ma-
ken. Hy kan niet vatten dat de wil, waer
dooreen zoon wilt dat zijn vader leve, dien
God wilt dat sterven zal, van God kan inge-
geven of gemaekt worden, te weten, om
dat de wil van zoodanigen zoon met den wil
van God strydig is. Maer indien hy geweten
of agt genomen had op 't onderscheid, 't welk
alle Schoolstudenten, die de Godgeleerd-
heid nog maer van verre en op den drempel
begroet hebben, wel kunnen maken, hy zou-
de dit ligtelijk begrepen en in een gevoegd
hebben.

XVIII. Daer is een tweederleide wil in
God te bemerken, waer van de Godgeleer-
den den eenen den Tekenwil, en den ande-

renden wil van Welbehagen noemen. De wil van Welbehagen is eigendlijk en wezendlijk de wil van God: dog vermits ons dezelve doorgaens verbergen en onbekend is, zoo kan hy ook de regel van onzen wil nog van ons leven niet zijn. Door den Tekenwil van God word niet anders verstaen dan de geboden en andere diergelijke tekenen, waer door ons van Gods wegen betekend word, wat wy doen en laten moeten: en deze is de regel van onzen wil en van ons leven, tegen den welken onze wil zonder zonden niet kan stryden. Maer tegen den wil van Welbehagen kan onze wil somtijds ook zonder zonde strydig zijn. Waerom? Om dat die wil ons onbekend, en van God niet voorgesteld is om tot een regel te verstreken. Zoodat ons ook zoodanige tegenstrijdige wil van God zelt kan ingegeven, gemaekt en bevolen worden.

XIX. Dit blijkt zeer duidelyk in het voorbeeld van den Arschvader Abraham. Abraham wilde dat zijn zoon Isaac zoude sterven, en was nu bereid om hem ten slagtoffer aen God op te dragen. God wilde door den wil van zijn Welbehagen dat Isaac zoude leven en niet sterven. De wil van Abraham was dan strydig met dien wille Gods. En egter 't was een goede en heilige wil, waer door hy 't bevel van God gehoorzaemde, en dien God zelf in hem voordgebracht en gemaekt had. Zoo ziet d'Onbedagte Catholijk het gene hem zoo vreemd en ongerijmd schein, nu

door een exempel uit de H. Schriftuer bevestigd: namelijk dat God welkan maken dat een zoon wilt dat zijn vader leve, dien wilt dat sterven zal; gelyk hy hier beval en maekte dat een vader wilde dat zyn zoon zoude sterven, dien hy niet wilde dat sterven, maer leven zoude.

XX. Edog^r is waerschynlyk uit onbedagtheid of onwetendheid dat hy in dezen misgreep gevallen is, en dit verdient dan nog eenig meedogen. Maer 't gene volgt kan niet anders dan aen een groote onleerzaamheid en aenhegging aen zyn eigen goeddunken toegeschreven worden, of 't moest wel een meer dan natuerlyke onbedagtheid zyn. Hy had deze woorden van den H. Augustinus uit het 97. Hoofdstuk van zyn Handboek geschreven aen een genaemd Laurentius bygebracht; *Als men de reden vraegt waerom alle menschen niet zalig worden, is men gewoon te antwoorden, om dat zy zelf niet en willen:* als of dit d' eigen antwoord van Augustinus was. 't Is een oud en erflyk gebrek der genen die zig tot bestryders van de ware leere der Genade willen aenregten, dat zy de woorden der Heilige Vaders verkeerdelyk opnemen, en vermits zy in de boeken der zelze gemeinlyk niet zeer diep hebben ingezien, meenigmael de dolingen der genen die 'er in bestreden en wederleid worden, voor d'eigen leere der Vaders komen aengeven; die des halven nu en dan eens als verboden waren worden aengeslagen, gelyk het ook aen dezen Onbedagten Catholyk gebeurd is. Hy word onderrigt dat de gemelde antwoord niet d' antwoord van Sint Augustyn is, maer d' ant.

antwoord der genen welke die H. Leeraer be-
stryd, die hy maer verhaeld en teffens verwerpt.
Maer onze man in plaets van zynen misflag te
belyden, zeit nog eens stoutelyk uit, dat het
niet waer is. Ik zeg, zeit hy, dat het d' ant-
woord niet der Pelagianen, maer d' antwoord van
den H. Augustinus is. Tegen zulk volk helpt
geen reden nog onderregting.

XXI. Want dat het een antwoord is van
de genen die Sint Augustyn bestrijd, en wel-
ke hy afkeurt, is zoo klaer als de zon op den
vollen middag schijnt. Zie hier de woorden
van Augustinus. Eerst stelt hy vast als een
zaak die in'teerste punt van ons geloof, Ik
geloof in God den Vader Almagtig, begrepen is:
Dat d' uitwerking van den wil des Almogenden
noit door den wil van eenig schepsel belet word. Dan
gaet hy aldus voort: Deshalven moet men zien op
wat manier van God gezeld is, 't gene d' Apostel met
alle waerheid van hem heeft uitgesproken: Dat hy
wilt dat alle menschen zalig worden: en maekt de-
ze opwerping. Want nadien ze niet alle, maer
verre't meeste deel niet zalig worden, zoo schijnt
het dan dat het niet geschied't gene God wilt dat ge-
schiede, en dat alzoo de wille Gods door den men-
schelijken wil belet word. Want als men d' oorzaak
vraegt, waarom ze niet alle zalig worden, word'er
gemeinlijk geantwoord, om dat zy niet en willen.
Tot nog toe d' opwerping. Maer de H. Lee-
raer verwerpt deze gemeine antwoord, en
wederleid ze door't voorbeeld van de kleine
kinderen. Dit kan immers, zeit hy, van de

Kleine kinderen, welke nog geen willen of niet willen te vinden is, niet gezeld worden. Als of hy zeide: Die antwoord kan niet deugen, want zy heeft geen plaets in de kleine kinderen. Maer d' Onbedagte Catholijk zal dit al wederom niet vatten.

XXII. Ik voel wel dat wy wat rasser zullen moeten voordgaen, of deze Brief zoude alte lang worden. Hy meint vervolgens dat God zig aen den wille der menschen onderwerpt, als hy den wil doet der genen die hem vreezen, dat is, als hy de gebeden van zijn volk verhoort: 't welken een erbarmlijke inbeelding is. Hy praet ook van 't grootste getal der Godgeleerden, en van alle d' Uitleggers der H. Schrifturen, als of hy 'er al groote kennis mede had. Ja hy wilt ook den Naukeurigen maken, en is zoo stout dat hy de manier van de woorden der Profeten by te brengen, die d' Apostel en Evangelie-schrijver Joannes zelf gebruikt heeft, van lossigheid durft berispen. Want her is die H. Apostel welke de woorden uit Isaias 6. 10. aldus verhaelt: *Zy konden niet gelooven, om dat wederom Isaias gezeld heeft: Hy heeft hunne oogen verblind, en hunne herten verhard: alzoo dat zy met d' oogen niet en zouden zien, en niet verstaan met der herte, en bekeerd worden, en dat ik ze genezen zoude.* Dit heeft Isaias gezeld, zeit Joannes 12. 40. Maer d' Onbedagte Catholijk mort 'er tegen. Die woorden, zeit hy, zijn in die gestalte by den Profeet niet te vinden. *Zoo moest men die dan in een zaak van zulken gewigt niet zoo losselijk bybrengen. Wat dunkt u van*

zoo onbedagten berisper die terwijl hy een
ant: meint tegente spreken, den H. A-
postel zelf van lostigheid gaet beschuldigen?
Endat wilt zighier nog al voor een zonder-
ling Opregten Catholijk komen uitgeven.

XXIII. 't Is tijd dat wy nu met een woord
iet zeggen van deze hoofddwaling: *Dat men
door het licht of de krachten der nature zonder de gena-
de van Christus de Wet der nature kan onderhouden:*
en dat den genen die dit doen, de verdere genade die
ter zaligheid noodig is, zal gegeven worden. 't Is
wel waer dat hy deze dwaling zoo onge-
schaeft in zijne boekjens niet heeft darven
stellen, en dat hy zig nu daer over schaemt,
mogelijk vermaend zijnde door imand die de
zaak een weinig dieper inzag dan hy. Daerom
had men hem hier ook mogen sparen, en van
deze dooling kunnen zwijgen, 'ten ware hy
nu zoo onbedagtelijk quam verklaren, dat hy
zulks *nergens* zeit. 't Zal dan goed zijn dat
men den man de geheugeniseens vernieuwe
van 't gene hy op den Feestdag van d'Opdragt
der H. Maegd Maria 1684. aen een waerdig
en aenzienlijk Priester geschreven heeft.

XXIV. *De H. Apostel Paulus, zeit hy, schrijft
tot de Romeinen in dezen voege: Cum enim gentes
quae legem non habent, naturaliter ea quae legis sunt
faciunt. Rom. 2. Hier leert d' Apostel twee zaken.*
I. *Dat de Heidenen levende in het Heidendom, schoon
zy van de wet Moisis of Christi niet en weten, even-
wel doen de werken des wets.* II. *Dat zy dat doen
natuerlijk, naturaliter. Geeft de H. Apostel ons
hier geen gelegendheid om te vermoeden, dat die wette*

ken uit kragt van zoo een natuerlijk licht konnen ge-
 daen worden? Naturaliter, wat kan dat anders te
 zeggen wezen als *luctu, lumine, & virtute natura*,
 door de bestiering, door 't licht, en door de kragt der
 nature? Wat my belangt, ik en weet daer geen
 andere vertaling van. Tot hier toe d' Onbedagte
 Catholijk. En wederom aenden zelven Priester
 in een brief van den 10. van Louwmaend 1685.
 schryft hy aldus: *U. E. stelt my hier drie vragen
 voor. In de tweede vrage word hem gevraegt:
 Waer zeggen dese Schriftuerplaetsen Ps. 4. Joan. 1.
 en Handel: 10. Dat het licht der nature de wortel en
 het zaed van de genade Christi is? Hy antwoordt:
 De Schriftuerplaets die my dat genoegzaam zegt, is
 die van Handel: 10. Sint Thomas is mijn rechtsman.
 Nog zegt hy in den zelven brief: De voornaemste
 dingen die ik zegge, zyn deze twee. I. Dat men door
 het licht of de kragten der nature zonder de genade
 Christi, de Wet der nature kan onderhouden. II.
 Dat aen de genen die dit doen, de verdere gratien, die ter
 zaligheid noodig zyn, zullen gegeven worden. Wat
 het eerste aengaet, ik wil niet zeggen, dat de mensch
 op die manier kan doen alle de werken des Wets Col-
 lective, dat is, teffens genomen, maar Divisive,
 dat is, elk in 't bezonder.*

XXV. Schoone gevoelens van een Oprechten
 Catholijk! Dan ik geloof niet dat imand van de
 Catholijken, die hun geloof eenigzins verstaen,
 zal oordeelen dat deze dolingen wederlegging van
 noode hebben. Zy zijn zoo grof dat 'er, de ge-
 ne dieze voorgebragt heeft nu zelf over beschaemd
 is, en wenschte dat hy dezelve nergens had uit-
 gelapt. Indien hy ze regt uit en openlijk verzoek-

te, men mogt hem pryzen en geluk wenschen, en zig in die bekeringe verheugen.

XXVI. Maer nergens laet hy 't slegter leggen dan in't einde. Hy maekt een schrandet onderscheid tusschen *droevig* en *gevoelig* zijn, en zeit dat het wel volgt: *Die is volkomen gelijkvormig aen den wille Gods: Ergo hy is niet bedroeft, wat hem ook voorvalt.* Hier over huppelt en springt de man even gelijk de kinderen als zy een waterbel zien. Maer indien men niet vreesde zijne vreugd te slooren, men zoude die waterbel welligt aen stukken brengen, en hem vragen: Of Christus niet altyd volkomen gelijkvormig aen den wille Gods was: en of hy ook niet bedroeft was, als hy zeide: *Mijne ziel is ter dood toe droevig?* Op zulke vragen had hy waerschyndlyk niet gedagt. 't Was ook wel een kunst voor den man alle de tegenwerpingen van die vreemde en naukeurige Philosophen zoo nauw te voorzien en te myden. Dog laet ons voordgaen en hier van een einde maken.

XXVII. d' Onbedagte Catholijkscheid eindelijk met een stank: hy knort en kyft tegen de Jansenisten, praet van dingen daer hy gansch onbewuft van is, en smaet op luiden die te waerdig zijn om hiert' zynen opzigt genoemd te worden. Maer 't snoodste van al is dat hy met uitgedrukte woorden zeit: *Ik ben onderwijlen blijde, dat de Jansenisten nog het Vangewer behouden.* 'k Meinde zy dat lieten varen: want 't en past niet op hunne Leere. Hoe weinig ik ook genegen ben om hem ernstig en straf te handelen, 'k zal dit eger, met welnemen van de Slapgezinden die geen zout verdragen

kun-

kunnen, zijn eigen naem geven en een La-
 ftering noemen. Hoe! Hy *meinde* dat de ge-
 nen die hy *Jansenisten* noemt, *het Vagevuer lie-*
ten varen, dat is, hy hield ze aen kettery ver-
 dagt. En op wat grond dog? *Want het past*
niet, zeit hy, *op hunne Leere*. En waerom past
 het op hunne leere niet? Daer geeft d' Onbe-
 dagte Catholijk geen reden van.

XXVIII. Als iemand een quaed vermoeden
 van zijn evenaesten heeft, waer door des
 zelfs naem en eere grootelijks gequetst wor-
 den, gelijk 't vermoeden van kettery is, en
 dat hy dit vermoeden schriftelijk voor al de
 wereld gaet bekendmaken, zonder goede
 redenen daer van te geven, ik weet niet be-
 ter of dat word in onze tale Lastering ge-
 noemd. Nu d' Apostel Paulus dreigt deze
 misdaed met wat argers dan met het Vage-
 vuer. De liefde zijner zaligheid dringt my
 dit te zeggen, en die moet hem ook bewegen
 om 't zelve met zagtzinnigheid aen te nemen,
 en ernstelijk te bevroeden. Ondertusschen
 laet ikaen ydersoordeel wat agting men be-
 hoort te hebben zoo voor dezen genoemden
 Opregten Catholijk, als voor zijne boek-
 jens of schriften, die van zoodanige misfla-
 gen als wy nu ter loops in dezen brief gezien
 hebben, gansch overvloeden, en die de God-
 lijke Voorzienigheid tot geen ander einde
 schijnt toegelaten te hebben, dan om onze
 Catholijken te doen zien, dat hy niet gehen-
 gen zal, dat de ware leere der Genade zal be-
 kro-

streden worden, dan alleen door luiden
welkers tastelijke mislagen hunnen onnut-
ten arbeid en heillooze betragtingen met den
smaed van al de wereld moeten overdekken.

XXIX. Ik meinde nu in 't einde van dezen
Brief wydlopig van de zoogenoemde Jansenisten
met u te gaen handelen 't gene ons ongewijfeld
tot een zoet vermaak zoude verstrekt hebben. In
lang heb ik geen man gehoord die 't zoo sterk te-
gen de Jansenisten heeft als de gene dien wy nu
voor hebben. Zy komen by na op elk blad te pas.
't Schijnt dat zijne zinnen door dat spook 't een-
mael ontroerd zijn. Maer de tyd ontbreekt my
voor deze mael; mogelijk zal 't wel haest elders
te pas komen. Ook zoude de zaek wel rijm ver-
eischen: Z'is al t' aerdig om in gemeinen
stijl verhandeld te worden: en ik voel al-
thans geen lust tot digten. 'k Zal alleen zeg-
gen dat de man zijne onkunde noit onbedag-
telijker konde ontdekken, dan wanneer hy
de zoogenoemde Jansenisten *vreemde Philoso-
fen* noemt. Die de geleerde wereld wat beter
kennen, weten wel dat die Jansenisten aldaer
voor geen geringe Philosophen gaen, en dat
ze doorgaens over geene zaek min, dan over
gebrek van Philosophische wetenschap beschul-
digd worden. Maer hy praet slegs in 't wild.
Hy meinde dat men dit voor een schranderen
slag zoude aenzien. Dog 't is een gemein ge-
brek van de menschen: zy meinen dat elkeen
zig behoort te verwonderen over 't gene hen
aerdig schynt. Wy zullen hem hier slegs in
zijn goed vernoege laten.

XXX. 't Vertrek vanden Post dwingt my afte breken. Ik vertrouw dat gy met my uit het gezeide wel zult befluiten dat het boeken ichryven ganfch de roep van den genoemden Oprekten Catholijk niet en is: en dat zyn werk is gelyk een Profeet zeit: *Opus risu dignum*. Dan gy hebt dat al te vooore wel geweten. Met haest. De bezondere groetenis aen mijn Heer R. met zyn gezelschap. Mijn Heer C. doet u en alle de vrienden van herte groeten. Gy kunt met dezen Brief naer uw welgeval handelen. 'k Verzoek nogtans dat gy de goedheid gelieft te hebben van my met zoodanig slag van fchriften, en dat op zoo onbequamen tyd, zoo weinig als 't mogelyk is, te belaften: zult my door een nieuwe reden verpligten altyd te zyn.

MYN HEER,

Den 20. van Bloemaend

1687.

Uwen Onderdanigen Dienaer

.....

Met goedkeuring van D. V. P. C.

